

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Shoftim

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5565 [1804/1805]

IT

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9656

היאטע דאז ריכטראמט אין ישראל
 געפערט געוואנענדיג וואהרע
 (א) עס לעכטע איין מאן פאם
 בערגע אפרים, נאמנס מיכדו
 (ב) דעה שפראך אינגס צו זינה
 מוטח, דא ערף הונדרט וילברשטיקע,
 וועלכע דיר גשטאלן וואהרן, דוא
 פלובכטעט (דעם טעהטר), שפראכט
 זאגאר (דען פלוד) פאר מינען אהרן
 אויס, דיוס געלד אונט ביא מיר, איך
 דואב עם גנאמן, דא שפראך זינע
 מוטח, מיין זאחן ויא דעם עוויגן גועגנט!
 (ג) ער גאב דא ערף הונדרט וילבר
 שטיקע ווינער מוטח צוריק, ויא אבר
 שפראך: איך דואכע דאן געלד דעם
 עוויגן גהייליגט, אונט הענהגע עס גו
 מיננס זאהנע איין, איין מהוענס אונד
 גענאנס כילד דארויס, פרפערטיגן צו
 לאסן, היר האסט הוא עס גו ווידר
 (ד) ער גאב עס איהר אבר צוריק, אונד
 ויא נאם דאפאן צוויא הונדרט שקל
 ויא האסט מיין אאזולבר ויא

באור

כמו שזכרנו בחנה, עד עקרה ילדה שבעה
 (שבעה ח' ז' ו') ויא
 (א) ויהי, עיין בהקדמה, לוקח לך,
 נכנס מן, וכן כי חשה עטרה לנו כמו
 זמנו (ח' ו') ואת אלית, קללת כל מי
 שנכנס, וגם אמרת הקללה בלזנו (ה' ו')
 (ג) פסל ומסכה, מלזנו אשר יעשה פסל
 ומסכה (דברים כ"ז ז'), וחס נראה פירוש
 או מסכה, כי אם פסל נגזר מן פסל לך (שמות
 ל"ד ז') תקראכן על שם שנפסל מען זאכן,
 ומסכה נחכת ומחכת, אבל כאן אי אפשר
 לפרש או, כי לאמ' להלן יעשה פסל ומסכה,
 והיה ח' תעשה כחך ואחרי ההתכה נפסל
 להעשה דא גפסל מען זאכן, בהספק הותך
 לעשות רקועי פחים לגיטוי (ד) מאתים
 כסף, ותהא ארבע אצבע עשה ח' ויא
 (א) ויא

מנות אביו והוא שפט את
 ישראל עשרים שנה
 (א) ויהי איש מהר אפרים
 נשמו געפיהו: (ב) ויאמה
 לאמו אלף ומאה הכסף אישר
 לקח לך ואתי (ואח ל') אלית
 וגם אמרה באוני הנה הכסף
 אתי אני לקחתיו והאמר אמו
 ברוך בני ליהוה: (ג) וישב את
 אלף ומאה הכסף לאמו והאמה
 אמו הקדש הקדשתי את
 הכסף ליהוה מידי לבני לעשות
 פסל ומסכה ועשתה איש כנען לך:
 (ד) וישב ארבעה כסף לאמו
 ותקח אמו מאתים כסף ותתנהו
 לצורף

רשי

ו' (א) ויהי איש מהר אפרים - אהרן פו אשכנז
 שמי פדיות סללו בסוף הספר על סיבה וסל
 פלגם נכרעה בחלתי הסיפורים היה נישו תקינה: כן
 קנו גמול וישמו להם בני כן את קסל כל ימי
 כיות בית אליתם כמלה למדנו, אבל ימי חילם סוף
 סלל סיכה, זכרונם נכרעה נספר על ימים שביראם
 לא נסור אל עיר נכדי למדנו ספדיין לא נכנסו את
 ירושלים: (ב) אשר לקחתך, אשר נכנס אמן ויא
 לו נוסה כי חשק עטרה לנו גבורה מסוכן, ואת
 אלית, קללת כל מי שנכנס וגם אמרת הקללה לחזק
 הכה הכסף, אינו מורה לך עליו שהוא נידוי סלני
 לקחתו: (ג) עשך את אלף ומאה הכסף לאמו,
 אשר לתחורו ולב ונסקו סכום שם סרו בית נכסותך:
 קקרה קדשתי את הכסף ל' מידי נכני, קבלתי
 פני למסח' מידי לנדך לשם סלל ומסכה, תנהגלי
 עתה' אמרתי אני איבינו חילך, ים אומרים גמלה
 סופם היא לגולה לנו, קתנום לך וסאה סתן וסעות
 הוא נידם שרעה שנים קודם ספאך נמינס אלך
 ספדיות

לצורך ויעשהו פסל ומסכה
 ויהי בבית מיכיהו: (ה) והאיש
 מיכה לו בית אלהים ויעש אפור
 והרפים וימלא את יד אחד
 מבגדיו ויהי לנלכהו: (ו) בימים
 ההם אין מלך בישראל איש
 הישר בעיניו יעשה: (ז) ויהי
 נער מבית לחם יהודה
 קומשפחה יהודה והוא לוי והוא
 נער הרמיהו

וילבר, נאכ עם דעם גאלד שמירע, דער
 אייזגהווענס אונר געגאנסנס בילד פאר
 פעהטאמע, וועלכס איך ראן הויז דעם
 מיכיהו נשטעלט וואורדען: (ה) דער
 סאן מיכה האטע איינן טעמפל, ושאפטע
 זיך אויך אפור אונר הרפים און, אונר
 ווייהטע איינן זינר זעהנע איין, ראם
 ער איהם אלס פרוסטור ריהנע.

(ו) עס וואר צו ריזר צייט קיין רעגענט
 אין ישראל, יערר טאהט וואס איהם
 בליבטע: (ז) איין יונגער מענש לעבטע
 דאמאלס אין בית לחם יהודה, אונטר
 דעם שטאמע יהודה, ער וואר איינגטליך
 איין לוי, האטע זיך אכר היר אלס
 באור פארעמדר

היה האתים כסף שבר הטרף ותרנומו
 משתמע לתרי אפו: (ה) וימלא, חנכו
 לעבודת הפסל, להיות כהן לפניו. כל מיני
 דבר אדם נכנסו לשם גדולה קרויה מלוי
 ידים, דיטועשט'ר זלע'ז (רא'י). והוא
 (רעווסט'ר כל'א אין איין אמש איינענן).
 והטעם מלא יד אדם בעבודה, כאשר יאמר
 הלעזו (איינס דיא הענדע פאלל צו טוהן
 גענן). (ו) אין מלך, לא מלך ממש, אלא
 שרופוט, אשר יבא ואשר יבוא לפניו.
 הישר בעיניו יעשה, אמר זה לפי טענה

עיקר את הפסל ולא הוב איש שימחה בידו,
 לחם יהודה, בי היה בית לחם אחר לונדון,
 יהודה, משנט יהודה, כלומר בית לחם אשר היתה לשנט יהודה,
 אפתח דר'ק. ונראה יותר לפרש משפחת כמו משפחת,
 שנתגדל ביניהם ו היה אתם כל הימים, אם להיותו משנט יהודה מכד האם כמו שדרשו

מכלל ירפי

ז' (ב) ואת אלית, פועל, יוצא ופ' השבעת: (ה) לו ביה אלקי, עשה איתו
 ביה אלקי, ועשה עוד אפור ותרפי, והרגום בית אלקי בית טעוהא, ואמרו
 הו' כל אלהים האמור במיכה חול, חוץ מא' שהוא קדש כל ימי היות בית אלהים:
 אפור, חנוך: ותרפי, הקרוב מה שאמר הראב עכי הם על צורה ב' אורה עשו'
 לקבל כח העליונים, והעד על כן התרפים ששמה מיכל במטה דוד, וחשכו השומרים
 שהוא דוד: וימלא, כלו מן הקרבנות, וכנ' ומלא את יד אחר: (ו) מבית לחם
 יהודה, כו' ומ' ש' משפחת יהודה הוא תוספות ביאור, ועל בית לחם אמר שהי'
 משכט

גרשם : (ח) וילך האיש
 מהעיר מבית לחם יהודה לגור
 באשר ימצא ויבא הר־אפרים
 עד־בית מיכה לעשות דרכו :
 (ט) ויאמר־לו מיכה מאין תבוא
 ויאמר אליו לוי אנכי מבית לחם
 יהודה ואנכי הולך לגור באשר
 אמצא : (י) ויאמר לו מיכה
 שבה עמדי והיה לי לאב ולכהן
 ואנכי אתך לך עשרת כסף
 לימים וערך בגדים ומחיתה
 וילך הלוי : (יא) ויואל הלוי
 לשבת את־האיש והי הנער לו
 כאחד מבניו : (יב) וימלא מיכה
 את־יד הלוי והי לו הנער לכהן
 והי בבית מיכה : (יג) ויאמר
 מיכה עתה ידעתי כִּי־יטיב

פרעמדך אויפנהאלטן . (ח) אינעס
 רייזטע ער אויס דער שטאט בית לחם
 יהודה . ער נידר צו לאסן , וואָ ער'ס
 אויפן דיהנליך פֿינדע , אלס ער אויף
 דעם בערג אפרים אודאן הווי דעס מיכה
 קאס , ווינע רייזע ווייטער צו מאָלן .
 (ט) דאָ פֿראַנטע איהן מיכה : וואָהער
 קאמסט דואָ ? ער אַנטוואַרטעטע : איך
 בין איין לוו אויס בית לחם יהודה , אונד
 רייזע , מיר אירגענדר נידר צו לאסן , וואָ
 איך וואָס פֿינדע . (י) דאָ שפראַך מיכה
 צו איהם : זאָ כלייבע כייא מיר , אונד
 זייא מיין פֿאַטר אונד פֿריסטער . איך
 געבע דיר יעהרליך צעהן וילכרשטיקע ,
 דינע געטונע קליידר , אונד קאָסט .
 דער לוי פֿאַלנטע . (יא) וואָר עס צו
 פֿרידן , כייא דעם מאַנע צו כלייבן , אונד
 דער יונגלינג וואורדע איהם , וויא איינר
 יטר ועהגע . (יב) מיכה ועצטע רעו לוי
 אין זיין אַמט איין , דער יונגלינג וואָרד
 זיין פֿריסטער אונד כליב אים דוויזע דעם
 מיכה . (יג) דאָ שפראַך מיכה : נון
 בין איך פֿרויכרט , דאָס דער עוויגע מור'ס
 ווייז

יהוה

רשי

באור

(א) לעצום דרכו . דרך הליכתו : (ט) בלעד
 חמלא . מרנסתי להשתכר : (י) לימים לבוץ סנה :
 וערך בגדים . ועל תלויות בגדים שסס ערך וסדר לכל
 בני חדס כפי הראוי להם לשנה וערך בגדים .
 אפרלים נטבלע'ו (כל'א סאלר) : ומחיתה .
 ומזונותיו יולך הלוי . אחר יבנתו :
 (ח) כי

ח'ל , או לסנה אחרת , וכן מרגשותי . (ח)
 לעשות דרכו , ללכ' משם והלאה , לא לכונה
 לעמוד שם . (י) לימים , לשנה : וערך
 בגדי' , ערך וסדר לכל בני חדס , כפי הראוי
 להם לשנה , אפרלי' מינט בלע'ו (רש"י) ,
 והוא מן (אסארעלער , אויסריסטן) . וילך
 הלוי , אחר יבנתו . (יג) כי הי' לי הלוי לכהן

מ כ ל ל י ו פ י

משכט יהודה , והנער לוי הי' : (י) לימים נקראים השנה ימים שלא . השלם לנו
 השנה כ' א ביום שלם לא במקצה היום : וערך כגדים , אסר בו התרגום וזוג לבושין
 ה'ל כיערך בגדי' לאדם לשנה שנים א' לימו' הקיץ וא' לימו' החורף : וילך הלוי ,
 לעדכי מיכה ולמטה שצוהו ונחרצה . לישב עמו :

יח (כ) עד

וַהֲוֹה לִי כִּי הָיְהוּ לִי הַלְלוּ
לְכֹהֵן :

יח (א) בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ
בְּיִשְׂרָאֵל וּבַיָּמִים הָהֵם
שָׁבַט הַדָּנִי מִבְּקִשְׁלוֹ נִחְלָה
לְשִׁבְתָּ כִּי לֹא נִפְלְאוּ עַד הַיּוֹם
הַהוּא בַּהֹדֶן שְׁבַט יִשְׂרָאֵל
בְּנִחְלָה : (ב) וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־דָן
מִמִּשְׁפַּחְהֶם חֲמֹשֶׁה אַנְשִׁים
מִקְצוֹתָם אַנְשִׁים בְּנֵי־חִיל
מִצְרַעַה וּמֵאֲשֵׁהָאֵל לְרַגֵּל אֶת־
הָאָרֶץ וּלְחַקְרָהּ וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם
לָכוּ חַקְרוּ אֶת־הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ
הַרְאֵפוּ עַד־בֵּית מִיכָה וַיְלִינוּ
שָׁם : (ג) הִמָּה עַם־בֵּית מִיכָה

וַיִּזְד וּנְאֻהֵל גַּעְהוּ לְאָסוֹן , דַּעוּ אִיד הַאֲבַע
אֵיִינן לוי צום פֿרויסטר .
יח (א) אִוּם דִּיזַע צֵיִט אֵלֶם קִיִּן
רַעְגַעְנַט אֵין יִשְׂרָאֵל וּוְאָרָה , אִוּם עַבְן
דִּיזַע צֵיִט , זִוּכְטַע דַּעַר שְׁטָאָם דָּן , אֵיִין
עַרְבִטִיִל אֵין כּוּיִץ צו נַעְהַטָן , דַּעַן אִוּטֵר
דַּעַן שְׁטַעַמָן יִשְׂרָאֵל'ס אִוּט אִיחַס , בּוּז
דַּאָהִין , נִיכְט גַּנוּג אָן עַרְבִטִיִל צו גַּפְאֵלָן .
(ב) דַּאָהַעַר שִׁקְטַע אֵיִין טִיִל דַּעַר זַעְהַנַע
דוּ'ס , פֿאַן צַרַעַה אִוּט אֲשַׁהָאוֹל , אִוּט
אִיהַרַעַר פֿאַמִּיל ע , פֿיִנְף וּוְאָקַרַע מַעַנַר ,
דַּאָן לַאֲנַד צו דוּרְכוּוְאָנַדְרָן , אִוּט אִוּטֵט
צוֹקוּנַד שְׁאֵפְטָן , אִוּט שְׁפֿרַאָכֵן צו אִיהַנָּן :
נַעְהַט הִיִן , אִוּט עַרְקוּנַד שְׁאֵפְטַעַט דַּאָן
לַאֲנַד , זִיִא רִיִּזְטָן אִיבַר דַּעַן בַּעַרְג אַפֿרִים ,
קָאָטָן אָן מִיכָה'ס דַּוּוּז , אִוּט אִיבַר
נַאכְטָטָן דַּאָרַט . (ג) אֵלֶם זִיִא נַאָה אָן
מִיכָה'ס וּוְאָהַנּוּג וּוְאָרָן , עַרְקָאָנְטָן זִיִא
דִיִא שְׁטִיטַע דַּעַם יוּנְגָן לוי , קַעְהַרְטָן כִּיִּיא
אִיהֶם אֵיִין , אִוּט פֿרַאָנְטָן אִיהֶן : וּוַעַר
בְּרַאָכְטַע

וַהֲמָה הִבִּירוּ אֶת־קוֹל הַנַּעַר הַלְלוּ
רִשִׁי

וַיִּסְרוּ שָׁם וַיֹּאמְרוּ לוֹ מִי הַבִּיאךְ
בְּאוֹר

יח (א) כִּי לֹא נִפְלְאוּ לִי יְדוּשָׁה כְּפִי הַרְאִיוּ
לֶהֱם בְּאֶרֶץ מִכְּבֹשֶׁת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּיּוֹשֵׁעַ וַיִּבֹא
נְבוֹל בְּנֵי־דָן מֵהַס וְאֵף בָּאָן יֵם לְלַמּוֹד שְׁסִים מַעֲשֵׂה זֶה
בְּתַפְלַת הַטּוֹסֵטִים מִיָּד : (ג) מִי הַבִּיאךְ הַלּוֹם . יֵם
כָּאָן תַּמִּיחֹת הַרְבֵּה לֹא מוֹדַעוּ אֵל מַה דְּבִיבֵי אִתָּם
שְׁכָאָמַר

מִיִּין טוֹב הוּא זֶה לִי , שְׁכָדַמָן לִי מַשְׁבַּט הַכֹּהֲנִי
לְהַיִּית כֹּהֵן לִי (דִּדִּק) .
יח (א) בּוֹמִים הָהֵם , עֵיִין בְּהַקְדָּמָה .
כִּי לֹא נִפְלְאוּ לִי יְדוּשָׁה כְּפִי הַרְאִיוּ לִי
בְּאֶרֶץ מִכְּבֹשֶׁת , ב'ס בִּיהוֹשֵׁעַ וַיִּבֹא נְבוֹל בְּנֵי־דָן
מֵהַס (י"ט מ"ה) (רש"י) . וְשַׁעַר הַכְּתוּב : כִּי לֹא נִפְלְאוּ לִי (דִּי) עַד הַיּוֹם הַזֶּה בְּנִחְלָה (אֲשֶׁר)
צִתָּךְ שְׁבַט יִשְׂרָאֵל , וְהוֹצֵרְכוּ לִיךְ אֵל אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא נִחְלָה . (ב) מִקְצוֹתָם , אֵין
הַמ"ס לְשִׁימוֹשׁ מֵן , כִּי אֵין אֲחֵרִיהַ דְּנַשׁ כּוּשְׁפַט לְהוֹחֹת עַל חֲסָרוֹן ט"ן , אֵךְ פִּירוֹשׁ כְּמוֹ קַנְת ,
וְהַמ"ס הַאֲמַנְתִּי . וְשַׁעַר הַכְּתוּב : מִקְצַת בְּנֵי־דָן מִצְרַעַה וּמֵאֲשֵׁהָאֵל שְׁלַמוּ מִשְׁפַּחַתָּם מִמַּעַה
אֲנָשִׁים . וְטַעַם בְּנֵי־חִיל עֵיִין בְּאוֹר סַפְרֵי שְׁמוֹת (י"ח כ"א) . וּוְלִינוּ שֶׁם , כִּלְלַ , וְאֲחֵרִיו מִפְרַשׁ
הַאֵךְ , וְאִמַר כִּי בְּנֵאִם סַעוּךְ לְבֵית מִיכָה הַכִּינֵו אֶת־קוֹל הַנַּעַר , וַיִּסְרוּ שָׁם . (ג) אִתָּם
קוֹל הַנַּעַר , שְׁמַעוּהוּ מִדְּבַר 'וְהַכִּירוּהוּ בְּקוֹלֵי .
וְלִפ"ו הַכְּרַח לְמַר שֶׁהִיָּה הַנַּעַר הַלְלוּ מִיּוֹדַעַם
וּמִכִּירָם , אִוּט אֲשַׁמַר לְפִרַשׁ אֲחֵרֵי שִׁדְעוּבֵי כִי
אֲנָשִׁי אַפֿרִים לֹא יִכִּינוּ לְדַבַּר שִׁין יִמִּיחֹת ,
הַנֵּה

יח (ב) עַד בֵּית מִיכָה , סַמּוּד לְבִיתוֹ :
וַיְלִינוּ , פֿוֹעַל עוֹמַד : (ג)
הַלֶּם , הַמָּה : (ו) דְּבַר

יש
נור
ים
זו
בוא
חס
שר
כה
כהן
בסוף
יתק
הלוי
ר לו
מִיכָה
יכהן
אמר
יטיב
ה
באשר
זו שנה
סדר לכל
בגדים
מחיתך
לם לנו
לבושן
הלוי